

Reflexia Audiocafé jeseň 2021

Téma prvotiny sprevádzala Audiocafé na jeseň 2021. V reflexii som sa rozhodla zamerať na dva dokumenty: Sedem dní do pohrebu od Evy Lammelovej a Pán Koláček od Silvie Čechovej Bizjakovej. Boli to dokumenty, ktoré ma najviac zaujali, inšpirovali a utkveli mi v pamäti.

Eva Lammelová: Sedem dní do pohrebu

V ten víkend boli zrovna Dušičky a ja som šla na pár dní domov. Náhodou som si akurát listovala staré rodinné albumy a narazila som pritom na dve veľmi zvláštne fotografie. Dva zábery na tmavé lavice zaplnené ľuďmi v čiernom. Všetci mali také neprítomné výrazy. Niektorí z nich mali oči červené od plaču, od smútku. Boli to fotky z pohrebu môjho dedka, ktorého som nikdy nepoznala. Prišlo mi to celé morbidne. Kto by už fotil pohreb? Kto by chcel zachytiť a zachovať takú smutnú atmosféru?

O niekoľko dní na to sme sedeli v bare divadla Husa na provázku a počúvali dokument Evy Lammelovej. Sedem dní do pohrebu. Dokument o tom, ako sa autorka a jej rodina pripravovali na pohreb babičky. Dokument bol intímny, úprimný a svojím spôsobom mi umožnil pochopiť aj fotky, ktoré som našla pár dní dozadu.

Eva Lammelová nás ako poslucháčov pustila k veľmi osobnej skúsenosti. Nielen svojej vlastnej, ale celej jej rodiny a tým otvorila tému, ktorá na začiatku znie smutne, možno až trochu morbidne. Autorka predsa zachytáva bolestivé obdobie svojej rodiny a vypúšťa ho do sveta. No v skutočnosti je to téma, s ktorou má skúsenosť väčšina z nás. Ľudia zomierajú a my sa s tým musíme nejakým spôsobom vyrovnáť. To, že o tom nehovoríme, nepripomíname si to, nám nijako nepomáha.

Autorka Eva Lammelová o smrti blízkej osoby hovorila otvorene, tak ako to v danom momente cítila. Zachytila, čo v tom čase prežívala. Do dokumentu sa úplne vložila. Ako prvé počujeme jej plač. Je niečo iné objektívne sa snažiť zachytiť bolesť niekoho iného, ale seba samého a svojej rodiny? To je ťažšie. Schopnosť autorky ukázať samú seba a svoju rodinu tak otvorene bola vlastne inšpirujúca.

Dokument je na jednej strane o lúčení sa, vyrovnávaní sa so smrťou blízkeho, ale nie je iba o tom. Je o rodine, živote. Džavotanie autorkinej malej dcéry, ktoré dokument sprevádza, nám to po celý čas pripomínalo. Téma dokumentu sa zdá byť kontroverzná. V skutočnosti však dokument ukazuje, že ide o bežnú súčasť života, ktorú sa všetci snažíme spracovať, ako vieme.

Pri počúvaní dokumentu sa mi stále vracala pred oči fotka, ktorú som objavila v ten víkend. Autorka sama hovorila, že pre ňu bolo točenie audio dokumentu svojím spôsobom terapeutické a je rada, že jej dokument ostal ako spomienka. Nie ako spomienka na pohreb, ale ako spomienka na babičku, spomienka na niečo, čím si prešla. Každý sa s lúčením asi vyrovnáva inak. Nieкто do

rodinného albumu spraví fotku z pohrebu, možno ani sám nevie prečo. Niektorí o celom procese natočia dokument. Možno aj človek, čo spravil fotografiu z pohrebu, ktorú som našla, chcel jednoducho zachytiť unikajúci moment. Nie úplne pohrebu samotného, ale ako symbolu, že nám na danej osobe záležalo, ako spomienka na obdobie, ktoré sme prekonali. To je to, čo si chceme zapamätať.

Dokument Evy Lammelovej ma vlastne priviedol k zamýšľaniu sa nad dokumentovaním samotným a čo môže tvorba priniesť autorom diel osobne. Na jednej strane robila autorka dokument pre publikum, pretože chcela poukázať na tému, na ktorej jej záležalo, ale tiež ho robila sama pre seba a to môže byť rovnako dôležité.

Silvie Čechová-Bizjaková: Pán Koláček

Keď Silvie Čechová Bizjaková nahrála dokument Pán Koláček, bola ešte študentka. V tom sa dokument líšil od ostatných prvotín, ktoré sme si vypočuli. Bola to jej skutočná prvotina. Prvý naozajstný dokument. Keď ho nahrávala, nevedela presne, do čoho ide. Bola nervózna, ale motivovaná. A svojím spôsobom to bolo na dokumente to inšpirujúce. Počuť študentský dokument, ktorý sa kvalitou nelíšil od dokumentov skúsenejších dokumentaristov.

Autorka Silvie Čechová Bizjaková chcela skúsiť niečo nové, skúsila a vyšlo jej to. Keď sme ju počuli v dokumente občas trochu ustráchanú, alebo keď spomínala v diskusii na to, ako to v tom období prežívala, vedela som sa s ňou stotožniť. Bolo inšpirujúce počuť niekoho, kto sa plus mínus v našom veku odhodlal a jeho pokus bol úspešný.

Tak trochu na to tematicky poukazoval aj sám dokument, ktorý bol o strete generácií. Mladej študentky a starého komunistu. Napriek vekovému rozdielu autorka ukázala, že aj ona má svoj hlas, svoj názor a tiež si zaslúži byť vypočutá.